

## TÜRKİYE'DE BİR İLK

İlk kez bir siyasi parti AYM'nin mali denetimini AİHM'ye taşıdı! Umut Oran'ın imzasıyla AİHM'ye başvuran CHP, AYM'nin mali denetim sırasında aldığı kararlarla partilerin siyasi faaliyet alanlarını daraltamayacağı kararına vesile oldu. AİHM kararıyla AYM'nin partilerin mali denetimleri için belirsiz zaman dilimlerinde inceleme yapmasının partilerin önlem almasını güçleştirdiğine ve AYM'nin hangi ölçütlere göre karar verdiğinin belirsiz olduğuna işaret edilmesi de önem taşıyor.

### 1- CHP neden AİHM'ye başvurdu?

**Umut Oran:** Anayasa Mahkemesi'nin CHP'nin 2007, 2008 ve 2009 dönemlerine ilişkin mali denetimi sonucunda toplam 6 milyon 63 bin TL'yi Hazine'ye gelir kaydetmişti. Bu ceza haksız bir cezaydı. Anayasa Mahkemesi'nin CHP ile ilgili kararları siyasi bir tavırdı ve biz de bu cezaya karşı gereken adımları attık. CHP'nin 1 lirasını bile kimseye yedirmeyiz, hakkımızı sonuna kadar alacağız diyerek 2013 yılında bu davayı açtık.

### 2- Ne tür harcamaları AYM'nin uygun bulmadığı?

**Umut Oran:** Almanya'da Yüzyılın Yolsuzluğu olarak tarihe geçen Deniz Feneri yolsuzluğunu Türkiye'ye anlatan CHP yöneticilerine yönelik olarak açılan davalarla ilgili bazı avukat ücretleri/ parti çalışanlarına yılbaşı ve bayramlarda çikolata verilmesi/ genel merkezde çalıştırılan bazı sözleşmeli personele yapılan ödemeler/ Genel Başkan, MYK üyeleri veya grup başkanvekiline yönelik olarak açılan siyasi davaların masrafları / Brüksel temsilciliği için yapılan kimi harcamalar/ Gençlik kolları veya kadın kollar yöneticilerinin Ankara dışındaki etkinliklerine eylemlerine gidip dönüş uçak biletleri / il, ilçe başkanları ve belediye başkanları ile Genel Merkezimizde toplantı düzenlediğimizde kendilerine verdiğimiz yemekler ile bu toplantılarda görev yapan polisler ve gazetecilere dağıtılan pilav, döner veya ekmek arası köfte gibi yiyecek içecek ikramlar... Genel merkezinde 81 il başkanıyla iki gün süren seçim toplantısı yapıyorsun ama arada yediğin öğlen akşam yemeğini Anayasa Mahkemesi uygun bulmuyor, ne yapsın il başkanları aklıktan ölsün mü? Bir siyasi argüman kullanıyorsun rakibine karşı partiye dava açılıyor, doğrudan siyasi faaliyet nedeniyle dava açılıyor e bunun masrafını da ödeme, böyle şey olur mu? Yani hak arama özgürlüğünü niye kullandın, parti tüzel kişiliğini etkileyecek davaların masraflarını niye ödedin diye soruyor Anayasa Mahkemesi bu çok garip bir durum! Siyasi partiler bir faaliyette bulunmadan önce telefon açıp Anayasa Mahkemesi başkanına mı soracak?!!

### 3- AİHM'nin CHP ile ilgili kararının önemi nedir?

**UMUT Oran:** Bu dava şu açıdan da çok önemlidir Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez siyasi partilerin mali denetimi ile ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde açılan ilk davadır. Bu açıdan AİHM'nin son kararı çok önemli bir emsal karardır Türkiye için! Davayı açan isim olarak demokrasi gelişimine katkıda bulunduğum için bu açıdan çok mutluyum. Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı iken CHP'nin bağımsız mali denetimden geçirilmesi uygulamasını başlattım, partinin hesaplarını üç ayda bir web sitesinden ilan ettim, 81 il ve 957 ilçenin genel merkezden adil ve saydam biçimde mali yardım almasını sağlayan mali demokrasiyi yürürlüğe koydum. Açıkçası CHP'ye mali saydamlığı getirdik ve bunun sonucunu da aldık çünkü AYM'nin yanlış hesabı Strasburg'dan döndü!

### 4- AİHM kararının ne tür etkileri olacak?

**Umut Oran:** Bu kararı dört başlıkta incelemek gerekir. Birincisi; AİHM, Anayasa Mahkemesi'nin bu kararıyla CHP'nin kadın ve gençlik kolları ve eğitimle ilgili faaliyetlerinin kısıtlandığını bunun ise, siyasi parti faaliyetine müdahale oluşturduğunu saptadı.

İkinci olarak; AİHM, 2008 ve 2009 mali denetimiyle ilgili harcamaların hangilerinin "yasaya aykırı" nitelik taşıdığını belirleyen herhangi bir yasa kuralının mevcut olmadığını, dolayısıyla, AYM'nin harcamaların "yasaya aykırılığı" noktasında belirsizlik yarattığına işaret ediyor.

AİHM'nin üçüncü saptaması ise AYM'nin, CHP'nin 2008 harcamalarını 3 yılda, 2009 harcamalarını ise, 2 yılda inceleyerek, söz konusu öngörülemezliği daha vahim hale getirdiğini ve CHP'nin önlem almasına engel olduğuna ilişkin. AİHM kararında AYM'nin "yasaya aykırı" harcamaların hangilerinde "uyarı", hangilerinde "irat kaydetme" yaptırımını uygulayacağını belli olmadığını da bildirmesi de bu kararın dördüncü önemli özelliğidir.

#### **5- Davanın parasal boyutu nedir?**

**Umut Oran:** biz 2007, 2008 ve 2009 mali denetimine ilişkin olarak CHP'nin toplam 6 milyon TL'sinin kesilerek Hazine'ye gelir kaydedilmesi yönündeki 3 ayrı AYM kararını dava etmiştik. Ancak 6 aylık dava açma süresi geçtiği için 2007 yılını inceleme dışında tutan AİHM, 2008 ve 2009 yılları için CHP'ye ait olan 1 milyon 85 bin Euro'ya haksız biçimde el konulduğunu açıkladı. AİHM 2008 ve 2009 yıllarında CHP'nin yapmış olduğu ve AYM kararıyla Hazine'ye aktarılan tüm paranın geri verilmesine karar verdi. AİHM bizim talebimizin 1785 TL dışında kalan kısmını tamamıyla kabul etti ve enflasyon hesabı da yaparak 1 milyon 85 bin Euro tazminata hükmetti. Troller yine algıyı çarpıtıyor bir konuyu da bu vesileyle vurgulamak isterim ki: Bu para zaten CHP'nindi, AYM kararıyla el konulmuştu şimdi geri iade edilecek!

#### **6- Bu para CHP'ye ne zaman ödenecek?**

**Umut Oran:** Temyiz edilmediği takdirde bu paranın üç ay içinde yani 26 Temmuz 2016 tarihine kadar CHP'ye geri verilmesi gerekmektedir. Bu karar temyiz edilirse temyiz başvurusunun reddedildiği veya AİHM Büyük Daire'nin kararını açıklayacağı tarihte ödenmesi gerekecek. Ama CHP lehindeki karar oybirliğiyle alındığı için, Büyük Daire'de bozulma olasılığı güçlü görünmüyor, çünkü önceki kararları hep bu yönde olmuş.

#### **7- AİHM kararı ne anlama geliyor Türk siyasetine ne tür etkisi olacak?**

**Umut Oran:** AİHM bu kararıyla Anayasa Mahkemesi'nin mali denetim gerekçesiyle CHP'nin siyasi faaliyetlerini kısıtladığını ilan etti. Bu kararlar; AİHM'nin 11. Maddesinde güvence altına alınan örgütlenme özgürlüğüne müdahale oluşturan, siyasi partilerin mali denetimi alanında uygulanacak kuralların nasıl yorumlanıp uygulanacağını gösteren makul verilerin/bilgilerin bulunmadığı, AYM'nin uyguladığı kuralların açık olmadığını, 2008 ve 2009 harcamalarında AYM'nin yön gösterici nitelikte emsal kararlarının mevcut olmadığını tüm dünyaya ilan etmiş oldu. Anayasa Mahkemesi artık bir siyasi partinin mali denetimini yaparken ne tür etkinliklerin siyasi olup olmayacağı konusunda karar alırken artık eli çok daha rahat olmayacak. Benim il başkanıyla, ilçe başkanıyla yaptığım toplantıya artık kimse bu siyasi faaliyet değildir diyemeyecek!